

Från havets botten till djup skog
SKOGSSKYDD I SAMARBETE

Död ved ger inkomster

Skogen är grund för skogsbruk och skogsindustri och därmed ekonomisk välfärd i Österbotten. Samtidigt är den österbottniska landhöjningskusten med sin primärskog en unik miljö med omfattande natur- och kulturvärden. Allt flera skogsägare kombinerar olika mål på sin fastighet.

Målet med projektet *Från havets botten till djup skog* var att förbättra skyddsnivån speciellt i den inre skärgården och längs kusten. För skogsägarna betydde det ett alternativ till traditionell virkeshandel och nya möjligheter till inkomster från skogen.

Bra dialog mellan skogsägare, fackmän och myndigheter

Utgångspunkten för samarbetsnätverket i Österbotten var att arbeta utgående från skogsägarna. Skogsägarnas egna initiativ och centrala roll i alla beslut var grunden för allt.

Skogsägarförbundets och skogsvårdsföreningarnas fackmän hade en ytterst central roll när det gällde att informera om de nya avtalsmöjligheterna. Björn Stenmark från skogscentralen gav sedan intresserade skogsägare personlig rådgivning både i skogen och per telefon. Också informationen i tidningar och radio har fått en del skogsägare att ringa och bjuda ut skog. Samarbetet mellan skogsorganisationerna och den regionala miljöcentralen har löpt mycket bra.

John Backlund är nöjd över avtalet med skogscentralen. På ett av sina skiften satsar han helt på biologisk mångfald och produktion av död ved.

Det här uppskattar skogsägarna:

- frivilligheten
- urvalet av skyddsmetoder
- tidsbestämda avtal
- ersättningen i reda pengar
- äganderätten förblir hos skogsägaren

Halsön och Replot är pilotområden

Målet var att effektivt komplettera det befintliga nätet av skyddsområden genom att koncentrera avtalen till vissa områden. Den regionala projektgruppen valde inte i förväg ut pilotområden utan fattade beslut utgående från skogsägarnas utbud. Pilotområdena är Halsön i Korsnäs och Replot i Korsholm.

Verksamhetsledare Johan Nynäs vid Korsnäs skogsvårdsförening hade det första pilotområdet på sitt arbetsfält. – När jag först fick höra om det här projektet var jag skeptisk, men när jag fick mera information väcktes mitt intresse och nu några år senare har jag bara positivt att säga om de nya möjligheterna som skogsägarna erbjuds.

Skog med höga biologiska värden

De områden som ingår i avtalen skiljer sig på många sätt från produktionsskogen. Ägarnas intresse och kunskaper är mycket viktiga förutsättningar för att det värdefulla skall kunna bevaras och utvecklas.

Hela successionsserier finns representerade och bestånden från slutfasen har skogsägarna under långa tider avgränsat och lämnat utanför åtgärder. – Varken far eller farfar har huggit i den här skogen. Så här har flera skogsägare berättat.

Mängden död ved är större och det finns både hård och mjuk död ved av olika trädslag. Beståndet är flerskiktat och det består av flera olika trädslag. Skogens struktur vittnar ännu om betesbruket. På en del områden syns det lilla kretsloppet tydligt och återväxten består av gran och olika lövträd. Andelen sälg och asp är betydligt större än i den brukade skogen. Sälgarna är huvudsakligen trädformade och de är på en del skiften i Korsnäs till och med 17-18 meter höga.

Kännetecknen på stor biologisk mångfald i skogen

- flera olika kronskikt, både buskar och träd
- torrträd, hålträd och omkullfallna träd
- rikligt med död ved; hård och mjuk av olika trädslag
- grova aspar och sälgar
- orörd vattenhushållning

Ny arbetskultur

Erfarenheterna av det nya arbetssättet är mycket positiva. Frivilligheten är ett av huvudmålen i Metso-handlingsplanen och vi har skapat en arbetskultur där frivilligheten är verklig. Utöver de mätbara resultaten i hektar har vi uppnått samförstånd och byggt en solid grund för framtida arbete.

Avtal på 100 hektar

Projektbudgeten 2004-2006 innehöll 112 000 euro som ersättningar åt skogsägarna. Det räckte till avtal på 100 hektar ekologiskt värdefull landhöjningsskog. Intresset för de nya möjligheterna var ända från början stort. Djungeltelegrafan fungerade och efter att en skogsägare tecknat avtal blev också grannen intresserad.

Paul Björklund från Vasa var en av de första att handla med naturvärden. Han tycker att processen gick bra och snabbt. Björklunds rågranne var den första att bjuda ut ett område för handel med naturvärden och han tipsade senare Björklund om möjligheterna. Intresset vaknade utgående från informationen i pressen. Björklund jämförde traditionell virkeshandel med handeln med naturvärden och bestämde sig för ett skyddsavtal med skogscentralen.

Skogsägarna har hittills bjudit ut betydligt mera skog än vad vi hittills kunnat teckna avtal på. Sammanlagt 63 skogsägare har bjudit ut 358 hektar skog längs den österbottniska kusten,

de sydligaste i Kristinestad och de nordligaste i Larsmo. Hela 95 procent fyller de naturvårdsbiologiska kriterierna.

Skogsägarna har tecknat avtal på 10 år med skogscentralen. Det första året 2004, var det två skogsägare, följande år sex stycken och i år sju skogsägare. Lillkyro skifteslag har godkänt miljöcentralens anbud på ett 23 hektars område.

Ungefär en fjärdedel av alla arter i skogen behöver död ved som mat och husrum. Tickorna är exempel på väl synliga invånare. Döda och döende träd hyser även mycket insekter som är viktig näring bland annat för den mindre hackspetten.

Skogsskyddet har tagit ett betydelsefullt steg framåt

Större, sammanhängande skyddsområden har en del fördelar. De inrymmer fler lämpliga boplatser och ett större antal individer av de specialiserade och hänsynskrävande arterna. Skogen som skyddats med hjälp av de nya möjligheterna kompletterar den värdefulla helheten med skyddade områden. Skyddsnivån i landhöjningsskogen i den inre skärgården har blivit en aning bättre tack vare detta Metso-projekt.

Projektet har tydligt visat att skogsägarna tar ansvar för naturskyddet. Genom att ta vara på pärlorna i naturen ger vi erkänsla åt de beslut som tidigare skogsägargenerationer fattat.

Resultaten och det bevisade intresset är det bästa påtryckningsmedlet för fortsatt finansiering.

I juni 2004 deltog sammanlagt 44 skogsfackmän på fältutbildning i Björkö. Vi testade den österbottniska tillämpningen av de naturvårdsbiologiska kriterierna och skapade en gemensam faktagrund om landhöjningsskogens ekologiska värden.

Skogen som växer på den nya marken har i naturtillstånd ett högt biologiskt värde. Växtligheten utvecklas från strandängar och busksnår via al- och björkdungar till gran- eller tallskog.

Från havets botten till djup skog

Samarbetsnätverket 2004-2006 i ett nötskal

- Pilotprojekt i Österbotten
 - En del av handlingsplanen för att trygga den biologiska mångfalden i södra Finlands skogar (METSU).
 - 63 skogsägare bjöd ut sammanlagt 358 hektar ekologiskt värdefull skog
 - Bra samarbete och ny arbetskultur
 - Ökade kunskaper om primärskogen
 - De lokala nätverken är viktiga
 - 16 skogsägare tecknade avtal på sammanlagt 100 hektar
Handel med naturvärden	75 hektar
Skogsbrukets miljöstöd	2 hektar
Fredning	23 hektar

Tack till alla er som har medverkat till det goda resultatet

*Kustens skogscentral
Skogsvårdsföreningarna
Västra Finlands miljöcentral
Österbottens skogsägarförbund*